

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
2	3	4	5	6
1. Współrzędne geograficzne				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy południków i równoleżników podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS
2. Ruchy Ziemi				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi wyjaśnia znaczenie terminu <i>górowanie Słońca</i> określa czas trwania ruchu obrotowego demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa</i> podaje różnicę między gwiazdą a planetą wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwa ruchu obrotowego podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji omawia przebieg linii zmiany daty przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje budowę Układu Słonecznego wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnej i nocy polarnej charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi

<ul style="list-style-type: none"> wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi 				
3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie Europy na mapie świata wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego podaje liczbę państw Europy wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia wymienia starzejące się kraje Europy wymienia grupy ludów zamieszkujących Europę na podstawie mapy tematycznej wymienia główne języki i religie występujące w Europie wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy wymienia największe kraje geograficzne Europy i wskazuje je na mapie opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt</i> przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów charakteryzuje zróżnicowanie językowe ludności Europy na podstawie mapy tematycznej wymienia przyczyny migracji Ludności wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie wymienia cechy krajobrazu wielkomięjskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy przedstawia przyczyny zróżnicowania narodowościowego i językowego ludności w Europie omawia zróżnicowanie kulturowe i religijne w Europie przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się przedstawia skutki zróżnicowania kulturowego ludności Europy przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii

	<ul style="list-style-type: none"> wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów 			
4. Gospodarka Europy				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia zadania i funkcje rolnictwa wyjaśnia znaczenie terminu <i>plony</i> wymienia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy wymienia rośliny uprawne i zwierzęta hodowlane o największym znaczeniu dla rolnictwa Danii i Węgier wymienia zadania i funkcje przemysłu wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Danii i Węgier sprzyjające rozwojowi rolnictwa na podstawie map ogólnogeograficznych i tematycznych wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji podaje przykłady działań nowoczesnego przemysłu we Francji wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Europie omawia rozmieszczenie najważniejszych upraw i hodowli w Danii i na Węgrzech na podstawie map rolnictwa tych krajów wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje wydajność rolnictwa Danii i Węgier na podstawie wykresów wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego w Europie występują korzystne warunki przyrodnicze do rozwoju rolnictwa przedstawia pozytywne i negatywne skutki rozwoju nowoczesnego rolnictwa w Europie omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii
5. Sąsiedzi Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji • wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi • przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi • omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji • wymienia surowce mineralne Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia i lokalizuje na mapie Rosji główne obszary upraw • wskazuje na mapie sąsiadów Polski • wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii • wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki • wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę • wymienia główne gałęzie przemysłu Rosji na podstawie mapy gospodarczej • wymienia najważniejsze rośliny uprawne w Rosji na podstawie mapy gospodarczej • podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia znaczenie turystyki aktywnej na Słowacji • omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej • podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi • podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu • omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wyjaśnia, jakie czynniki wpływają na stan gospodarki Rosji • omawia znaczenie usług w Rosji • charakteryzuje relacje Polski z Rosją na podstawie dodatkowych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji • opisuje przykłady atrakcji turystycznych i rekreacyjno-sportowych Czech i Słowacji na podstawie fotografii • porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej i fotografii • podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie • omawia czynniki lokalizacji głównych okręgów przemysłowych Rosji • wyjaśnia znaczenie przemysłu w gospodarce Rosji • opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym • projektuje wycieczkę na Litwę i Białoruś, posługując się różnymi mapami • analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie • charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii • omawia wpływ konfliktu z Ukrainą na Rosję • uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski • przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji